

AKADEMİK BAŞARI

Tembel Öğrenci Yoktur, Ders Çalışmayan Öğrenci Vardır

Yetişkinlerin bakış açısına göre, çocuklara her türlü imkan ve fırsat sağlanmasına rağmen çocuklar büyük bir sorumsuzluk göstererek ders çalışmıyorlar.

Aslına bakılırsa, ders çalışmak özünde kimsenin zevk alarak yaptığı bir şey değil. Hatta diyebiliriz ki, bir çocuğun ders çalışmayı istemesi değil, istememesi daha doğaldır. Ancak şu da bir gerçektir ki başarı merdiveninde aşılması gereken bazı basamaklar bulunur ve bunlardan ilki de çocukların ders çalışma alışkanlığı kazanmasıdır. Bu yazımızda çocukların ders çalışma alışkanlığı kazanabilmesi noktasında çocuklarına destek olmak için ailelere bazı önerilerde bulunmak istedik.

Ders çalışmak konusunda çocuk zorlanmamalıdır

Her şeyden önce, çocuğunuz ders çalışmayı istemiyorsa onu çalışması için zorlamamalısınız. Çocuğunuza istemediği bir şeyi sadece kısa bir süre için yaptırabilirsiniz. Ancak uzun dönemde sıklıkla yine aynı sorunla karşılaşsınız, tam bir çözüme ulaşmanız mümkün olmaz. Çocuğunuz zorla yaptığı bir şeyden keyif almayacaktır. Hatta belki de ileride sevebileceği bir şeyi, başta zorla yaptığını hissederse, yaptığı işten soğuyup uzaklaşması mümkün. Bu nedenle zorunda kılıcı ifadeler yerine teşvik edici ifadeler kullanın. Çocuğunuzun ders çalışmaya teşvik etmek için ona ılımlı ölçüde ilgi gösterin. “Haydi ders çalış”, “ders başına” gibi emir ve rahatsızlık uyandıran cümlelerden uzak durmalısınız.

Sorumluluk bilinci kazandırmak önemlidir

Ders çalışma alışkanlığı, erken yaşlarda kazandırılması gereken bir yeterliliktir. Bu nedenle sorumluluk duygusunu aşlamak için çocuğunuza bazı yükümlülükler vermeye hazır olmanız son derece önemlidir. Onun kendi başına iş yapmasına izin vermiyorsanız, sürekli yardım eden, fazla korumacı anne-babalardansanız çocuk sorumluluk almak konusunda zorluk yaşayacaktır.

Çocuğun motivasyon tipini tanımak gerekir

Ders çalışma sorununun en temelinde, çocuğun motivasyon tipi yatar. Motivasyon, “belirli bir amaca isteyerek yönelme, harekete geçme” olarak tanımlanır. Hepimizin genel anlamda bir motivasyon tipi var.

Motivasyon tipi, iç ve dış motivasyon olarak ikiye ayrılır. Anne-baba olarak çocuğunuzun motivasyon tipini yakından takip etmeli ve tanımalısınız. Çocuğunuza vereceğiniz sorumlulukların türü ve yoğunluğunu da çocuğunuzun motivasyon tipini dikkate alarak düzenlemelisiniz. Aksi halde boşa kürek çekmek çokça karşılaşılan bir durumdur.

İç motivasyonu yüksek çocuklar, amaçlarını bilmek ve planlı çalışmak isterler. Amaçlarını netleştirdiklerinde hedefe odaklanabilir ve sabırlı, kararlı bir şekilde amaçlarına doğru harekete geçebilirler.

Dış motivasyonu yüksek çocuklar ise, sonuç odaklıdır. Sıkça yönlendirilmeye ihtiyaç duyarlar. Çoğu zaman çabuk sıkılır ve başladıkları işi yarım bırakırlar. Sonu gelmeyen mazeretleri vardır. En tipik özellikleri de bugünün işini bugün yapmaz, ertelerler.

Psikolojik direnç kırılmalıdır

Çocuğunuzla konuşarak günde en az ne kadar ders çalışabileceğini sorun. Diyelim ki yarım saat demiş olsun. Bu sürenin yarısı olan 15 dakikayı esas alın. Çocuğunuza da, "Sen yarım saat dedin ama ben senden yarım saat çalışmanı istemiyorum, sadece 15 dakika çalışmanı istiyorum. Çünkü şu an sende öncelikle ders çalışma alışkanlığını kazandırmamız gerekiyor" gibi bir açıklama yapmanız, uygulamanın başlangıç mantığını çocuğun fark etmesini sağlar.

Sonraki hedef, çocuğunuzun belirlenen süreyi her gün çalışmasını sağlamak olmalı. Bunun için ona, "Belirlediğimiz bu 15 dakikalık çalışma süresini her gün tekrarlayacağız. Tüm sürelerimizi biriktirip hafta sonu çalışmak yok" şeklinde bir açıklama yapın.

Çocuğunuzun belirlenen sürenin altına düşmemesini sağlayın. Bu aşamada çocuğunuzla, "Senden, belirlediğimiz 15 dakikalık sürenin altına düşmemeni istiyorum. Böylece, belirli bir öz disiplin kazanacak ve bu alışkanlığı iyice güçlendirmiş olacaksın" şeklinde konuşun. Masasına bir çalar saat koyarak kurmasını istemek ve süreyi çalar saatle kontrol altına almak mümkün.

Sonraki adımda, çocuğunuzun motivasyonunu geliştirici hamleyi yapmak son derece önemli. Çocuğunuza, belirlenen sürenin üstüne çıkmakta serbest olduğunu söyleyin. Özellikle bu aşamada, çocukların birçoğu, kendilerinin bile farkında olmadıkları şekilde belirledikleri sürenin üstüne çıkıyor. Böylece çocuklar, düşündükleri ve belirledikleri sürenin üstüne çıkmanın gururunu yaşıyor ve başarılı oldukları ya da başarılı olacakları inancını iyice güçleniyor. Bu hissediş, onlar açısından önemli bir kırılma aşaması. Unutulmamalı ki, her başarısızlık bir sonraki başarısızlığın, her başarı da bir sonraki başarının zeminini hazırlar.

Çocukların ders çalışma alışkanlığını kazandırmak amacıyla yapılacak bu uygulama 2-3 hafta kadar hiç değiştirilmeden aynen devam ettirilmeli. Bu süre sonunda, çocukla tekrar görüşerek, çalışma süresinin üzerine 5-10 dakika eklenmesini sağlayabilirsiniz. Süreç bu şekilde adım adım ve azar azar ileriye doğru götürülerek ideal süreye kadar devam ettirilmeli.

Ders çalışma programı işleri kolaylaştırır

Çocuğun uyabileceği, kolay bir programın birlikte yapılması işleri kolaylaştırabilir. Program yeterince esnek olmalıdır. Aile olarak oturup, büyükçe bir karton veya kağıda, onun istediği şekilde ve renklerde, bir haftalık program çizmesine yardımcı olun.

Program yaparken çocukların motivasyon tipi, algı ve öğrenmesinde farklılıklar olduğu unutmayın. (Sabah mı daha iyi öğreniyor, akşam mı? Okuyarak mı, dinleyerek mi, seyrederek mi öğreniyor? Tespit edilmelidir.)

Çocuğunuz okuldan geldiğinde dinlenmek için yeterli zamanı olmalıdır(sohbet, oyun oynama gibi). Bu süre, çocuktan çocuğa değişkenlik gösterse de, tekrar derse başlama konusunda ne vazgeçirecek kadar uzun, ne de dinlenmesine fırsat tanımayacak kadar kısa olmalıdır. Çalışma zamanlarını çocuğunuzla birlikte programlamanız onun bu programa uymasını kolaylaştırır. Çocuğunuz ödev yapmaya ve ders çalışmaya her gün aynı saatte başlarsa, bu davranış onun düzen alışkanlığını da pekiştirmiş olur.

Çocuğunuz size uygulanamayacak bir program önerisiyle gelebilir. Örneğin 3 saat bilgisayarda oyun oynama, TV seyretme gibi faaliyetlerin yer almasını isteyebilirler. Bu durumda ebeveyn tavrı net olmalıdır.

Ayrıca çalışmanın sonrasında doğrudan uykuya geçildiğinde öğrenilen bilgiler hafızada daha kalıcı bir hale gelir. Programda tekrara yer verilirken bu bilgiyi göz önünde bulundurabilirsiniz.

Ödül alışkanlık kazandırmada güçlü bir etkiye sahiptir

Alışkanlık kazandırılırken ilk etapta ödülle pekiştirmek alışkanlığın kazanılmasında çok etkilidir. Siz de ders çalışma alışkanlığı kazandırmak için çocuğunuzun uygun davranışları gösterdiği durumlarda puan kazanabileceği bir ödül sistemi kurabilirsiniz. Bu puanlar günlük, haftalık ya da daha uzun süreli olarak değerlendirilebilir.

Ödül, ne çok büyük ne çok küçük olmalı. Onun seçtiği ama sizin standartlarınıza da uyan herhangi bir şey olabilir. Bazen bir yemek, bir film, ailece bir aktivite, küçük bir hediye ya da hafta sonu ekstra bir bilgisayar saati...

Burada önemli olan nokta, alışkanlık kazanıldıkça ödülün de ortadan kaldırılması. Ödül, sadece bir araç ve amaçla aracın yer değiştirmesi elbette istenen bir şey değil. Ödül bağımlısı yapmadan, gerektiği kadar ödülle başvurmak doğru olur.

Ödül konusunda sınırlar esnetilmemelidir. Çoğunlukla aksattığı takdirde ödülü o hafta pas geçmelisiniz ki çocuğunuzun sonraki hafta programa uymak için bir sebebi olsun.

Cezalandırmaktan kaçınılmalıdır

Unutulmaması gereken önemli bir nokta da ders çalışmadığı zaman çocuğu cezalandırmanın istenen sonucu doğurmayacağıdır. Zaten çocuk için çok da zevkli olmayan ders çalışmanın bir de ceza ile sonuçlandırılması bu alanda daha fazla sorun yaşanmasına yol açabilir. Olumlu davranışı pekiştirmek (ders çalıştığı zamanları övmek, ödüllendirmek), istenmeyen davranışı cezalandırmaktan daha etkili bir yöntemdir. Bu nedenle cezalandırmaktan kaçınılmalısınız. Çocuğunuza ceza vermek ya da onu eleştirmek çocuğunuzun motivasyonunu çok daha fazla düşürmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Başarı duygusu tattırılmalıdır

Dış motivasyonu azaltıp iç motivasyonu artırmanın tek yolu, başarı duygusunu tattırmaktır. Çocuğunuza, harcadığı çabanın farkında olduğunuzu ve sonucu bazen başarısız olsa da davranışını takdir ettiğinizi belirtmeyi ihmal etmeyin.

Çocuk başkalarıyla kıyaslanmamalıdır

Bir diğer önemli husus çocuğunuzu bir başkası ile kıyaslamamanız gerektiğidir. Başarı bir başkasının ulaştığı nokta değil, istenilen noktaya varabilmektir.

Çalışma saati eğlenceli hale getirilebilir

Çalışma saatine özel yiyecek/içecekleri bu rutinin bir parçası yapabilirsiniz. Özellikle, fındık, ceviz gibi atıştırmalıklar, taze meyve suyu, hem zihinsel hem fiziksel açıdan faydalı seçeneklerdir.

Çalışılan ortamda koku kullanılabilir

Çocuklar için en etkili yollardan biri çalıştıkları ortama 5-10 dakika önceden hafif ve hoş bir koku sıkmak olabilir. Özellikle sağlık riski yoksa kokudan yararlanmak çok iyi sonuçlar verebilir. Koku, beynimizde duygu ve hafıza merkezlerimizi harekete geçirdiği için öğrenme kalitemizi de son derece olumlu şekilde etkileyebilir.

Çocuğun zevkleri dikkate alınmalıdır

Ders araç gereçlerini, onun ilgi duyduğu alana göre, kendi kendine seçmesine izin vermeniz ders çalışmaya özendirebilir. Mesela, sevdiği çizgi karakterin kalem kutusu, sevdiği renklerde değişik kalemler, kendi seçtiği defterler...

Olumlu model olunmalıdır

'Git ders çalış' demek yerine çalışacağınız bir konuyu ya da okuyacağınız bir kitabı yanınıza alıp onun yanına oturabilirsiniz. Çocuğunuz sizi görünce derse daha çok motive olacaktır.

Fiziksel aktiviteyi desteklemek önemlidir

Yapabildiğiniz kadar derslerine engel olmayacak düzeyde sporunu destekleyebilirsiniz. Çocuğunuz spor yaptığında enerjisini atıp dersin başına oturması daha kolay olacaktır.

Çocuklar en iyi "oyun" ile öğrenirler

Çocuklarınızı ders çalışmaları için motive etmek istiyorsanız, öncelikle onlarla bilgi yarışmaları, ezber yarışı, yüksek sesle okumalar gibi oyunvari etkileşimlerde bulunabilirsiniz. Onun dilinden konuşmanız, onu anladığınızı göstermeniz, çocuğunuzun size güven duyup açılmasını ve size karşı sorumluca davranmasını sağlayacaktır.

Okula karşı olumlu tutum geliştirmeniz önemlidir

Çocuklar ebeveynlerinin yansımasıdır. Sizin okula, eğitime, öğretmenlerine bakış açınız çocuğunuzun da bakış açısını etkileyecektir. Siz okulun eğlenceli ve yararlı bir yer olduğuna inanırsanız, çocuğunuz da inanır. Oysa siz negatif bir tutum takınıp sürekli eleştirirseniz çocuğunuz da okula ve derslere karşı olumsuz bir yargı oluşturacaktır.

Öğrenmenin bir parçası olmalısınız

Bir ebeveyn olarak çocuğunuzun başarılı olmasındaki en büyük sorumluluklarınızdan biri, okulda neler öğrendiğini bilmenizdir. Çocuğunuza sorguya çekmeden ve cevaplaması için zorlamadan ilginizi gösterecek sorular sorun.

Ayrıca ileride neler yapmak istediği konusunda ona sorular sorabilirsiniz. Örneğin, *astronot veya doktor olacağım ben*, diyorsa, bu meslekler konusunda merakını teşvik edecek kişilerden ya da olaylardan ona örnekler verin. Böylelikle, ders çalışmasının neden gerekli olduğu konusunda onu gizliden motive etmiş olursunuz.

Ödev anne ve babaya verilmez

Çocuklara ödev konusunda yardım etmek çocukların ödevini onlar yerine yapmak değil, nasıl yapmaları gerektiği konusunda çocukları bilgilendirmektir. Örneğin sözlüğe nasıl bakılacağını öğretmek gibi. Zaman içerisinde ödev yapma sorumluluğunu tamamen çocuğunuzun kendisine bırakmalısınız. Çocuğunuza fazla yardımda bulunmanız “Ne de olsa annem-babam ödevlerimi yapıyor” algısıyla birlikte sorumluluk duygusunun zarar görmesine sebep olur. Ayrıca kendi sorumluluğunu başkalarının üzerine yıkma davranışı geliştirmesine, tek başına kaldığında çabuk sıkılan, vazgeçen, ağlayan çocuk haline gelmesine neden olabilir.

Çocuğunuza hiç yardımda bulunmamak da çocukta güven duygusunu zedeler. Zorluklar karşısında desteksiz kalacağı duygusunu uyandırır, korku duygusunun geliştirmesine sebep olur.

Çocuğunuz ne olursa olsun, başarı düzeyi ne olursa olsun asla aşağılamayın, azarlamayın, dalga geçmeyin. Unutmayın zaman ve sabırla çocuğunuzun motivasyonunu arttırmaya yardım edebilir, onun kendi ilgi ve başarı alanlarını bulmasına yardımcı olabilirsiniz.
